

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת תרומה

אדר

התקשורת של הקב"ה עם האדם

שמות פרק כה (א) וַיְדַבֵּר יְקֹוֹק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְוֹזוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנֵוּ לָבוֹ תִּקְוֹזוּ אֶת תְּרוּמָתִי:

שאלה:

כתוב בפרשת השבוע ויקחו לי תרומה, והקשו כל המפרשים היה לו לכתוב ויתנו לי תרומה ומדוע כתוב ויקחו וכי הנותן לוקח?

שליחיו של הקב"ה לתקשר עם האדם:

שליחיו של הקב"ה לאדם הן מעשה הצדקה והחסד בכדי להקדים תרופה למכה, כפי המבואר בזוהר שהקב"ה שהוא אבינו אב הרחמן על בניו גם כאשר מגיע עונש לאדם הקב"ה מנסה להקדים תרופה למכה בכדי לבטל מעליו את הגזירה על ידי איזה חסד או צדקה שיעשה עם הזולת, ולכן כל מה שמתחולל סביב כל אדם אשר נזקקים לעזרתו בכל תחומי החיים אם זה צדקה או עצה או שרות מפאת תפקידו ומעמדו או סיוע בגופו הן הם שליחיו של הקב"ה שמזמינים לאדם בכדי לזכותו שעל ידי אותה זכות יתאפשר לבטל מעליו את הגזירה, ולכן פעמים רבות האדם בועט בשליחיו של הקב"ה ועוד מתלונן למה דוקא באים אליו, ולמה מנדנדים לו, והרי אין ספק שאם היה שולח אדם נכבד בעיניו איזה שליח לבקש איזו בקשה היה שמח בהזדמנות כזו שאותו אדם נכבד נצרך לבקש ממנו ועושה הדבר בשמחה, ק"ו אם הוא מראשי הממשל ועוד יותר אם הוא מגדולי הדור אין ספק שהיה שמח על הזכות שנפלה בחלקו לעשות רצון אותו נכבד, וכן ככל שנרחיק לכת שיהיה המבקש נכבד יותר בעיניו תגדל תשוקתו לעשות רצונו בשמחה רבה, וא"כ ק"ו בין בנו של ק"ו אלף אלפי פעמים כאשר הקב"ה שולח שליח לבקש ממנו טובה או עזרה היה האדם צריך לרקוד על הזכות שנפלה בחלקו, ועוד יותר כאשר יודע שכל שליחות זו היא בכדי לעזור לעצמו כי גומל נפשו איש חסד כאשר נבאר, וא"כ כיצד האדם מתמרמר או עכ"פ דוחה את השליחים של הקב"ה ופעמים רבות שפונים אליו לבקש צדקה או חסד או עזרה מסרב הרי הוא מזיק את עצמו וזו טעות אנושית במבט הנכון למתחולל מסביבו, לכן החובה על כל אדם להתבונן שכל הנעשה סביבו אינו במקרה אלא מכוון מאת השי"ת לטובתו ולסייעו ולהקדים תרופה למכה והן הם שליחיו של הקב"ה ודרך זה יוצר תקשורת עם האדם, ולכן ישמח בכל הזדמנות אשר מזדמנת לו בחייו, וכמאמר דוד המלך אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי, כוונתו בזה שמבקש שהלואי שתמיד כל ימיו ירדפו אחריו צדקות וחסד כי הם לטובתו של האדם.

שאלות בדברי דוד המלך ע"ה:

ונבאר מקורן של הדברים בהקדים הפסוק בתהלים פרק מא (ב) אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יִמְלְטֵהוּ יְקֹוֹק: (א) והקשה הירושלמי על לשון דוד המלך מדוע כתב אשרי משכיל מה שייך כאן שכל היה ראוי שיכתוב אשרי העוזר או הנותן לדל? ב { עוד יש לשאול שתיבת "אל" נראית מיותרת ומספיק לכתוב אשרי משכיל לדל? ועיין מה שדרשו חז"ל במסכת נדרים דף מ ע"א שהעושה חסד עם חברו ניצל מחולאים :

המשכיל נותן באופן שהמקבל לא יתבייש:

ותירץ בירושלמי מסכת פיאה פרק ח דף כא טור ב ה"ח אמר רבי יונה אשרי נותן לדל אין כתיב כאן אלא אשרי משכיל אל דל? והוא שמסתכל במצוה היאך לעשותה כיצד היה רבי יונה עושה כשהיה רואה בן טובים שירד מנכסיו היה אומר לו בני בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה ממקום אחר טול ואת פורע מן דהוה נסב ליה אמר ליה מתנה. וכן במדרש ויקרא רבה (וילנא) פרשה לד ד"ה א.

מעשה ברבי חייא ורבי יוסי:

אולם נראה לבאר על פי מעשה המסופר בזוהר כיצד השי"ת מזמן לאדם עשיית צדקה בכדי להצילו ממוות, בפרשת בהר דף קי ע"ב מסופר מעשה שהיה עם רבי חייא ורבי יוסי שהלכו בדרך ופגשו שני בני אדם ופנה אליהם איזה אדם וביקש מהם אוכל ושתיה כיון שהוא תועה בדרך כבר יומיים והולך למות, אחד מהן נענה והביא לו האוכל שיש לו וגם נתן לו לדרך, אולם חברו אמר לו כיצד אתה נותן הרי הדרך ארוכה לפנינו ואני לא יוכל לתת לך כי מה שיש לי אני צריך לעצמי, והשיבו שהוא אינו מבקש ממנו דבר, והמשיכו ללכת ואתו שנתן הצדקה התעייף מהצמא ורצה לנוח אך חברו אמר לו הרי אמרתי לך שאתה מסכן עצמך השאירו לנוח תחת העץ והמשיך בדרך, והנה בעודו יושב תחת העץ נרדם וירד נחש גדול מהעץ ופתאום באה אפעה גדולה ונזקפה וטרפה את הנחש, וכל הזמן עקבו אחריו ר"ח ור"י והיה ויכוח בניהם האם לעזור לו או לא אמר ר"י בודאי הקב"ה הקדים תרופה למכה וזימן לו לעשות חסד בכדי להצילו ואכן נוכחו שכך היה, ללמדנו כיצד הקב"ה שולח לאדם זכות בכדי להגן עליו ולהצילו לעתיד.

שליחיו של הקב"ה להקדים תרופה למכה:

וכך מבואר בזוהר כרך א (בראשית) פרשת וירא דף קד ע"א אמר רבי אלעזר שכאשר הקב"ה אוהב את האדם מרחם עליו ושולח לו מתנה לפני שיצא עליו גזר דין, ומהיא המתנה שהקב"ה נותן שולח לו עני שיזכה על ידו במה שיתן לו צדקה

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

ובזכות מעשה הצדקה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד בכדי שהמזיק יראה ויזהר ממנו ולא יזיקנו, וכעין שמצינו באברהם ששלח לו המלאכים בכדי שיהיה לו זכות ויוכל להציל את לוט מסדום.

המבקש שליחו של הקב"ה:

ובזה מובן היטב ומדוייק דברי דוד המלך ע"ה שכתב אשרי משכיל ולא אשרי הנותן, בהיות וצריך האדם להפעיל את שכלו ולהתבונן שכאשר הגיע אליו הדל הוא לא בא מעצמו אלא הוא שליחו של הקב"ה לטובתו והוא אשר כתב "אל דל" הכוונה בזה שהאל שלח הדל, וכל זה למה בכדי שימלטהו ה' שהוא שם מידת הרחמים, ביום רעה היינו לבטל מעליו גזירה רעה. אך אדם שאינו משכיל ולא מתבונן אלא אדרבא נמאס לו וכועס שמטרידים אותו כל מיני מבקשי צדקות ולכן דוחה אותם הרי מאבד את הזכות שהקב"ה שלח לו להצילו.

ויקחו ולא ויתנו:

ובזה מובן היטב מדוע התורה כתבה ויקחו לי תרומה ולא ויתנו, בהיות ואדם שנותן תרומה הוא בעצם לוקח לעצמו נסים ונפלאות ישועות ונחמות ומקדים תרופה למכה לבטל מעליו כל מרעין בישין.

דרשת חז"ל צדקה תציל ממות:

ויסוד דבר זה דרשו חז"ל מהפסוק במשלי פרק יא (ד) לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות: ודרשו חז"ל במסכת בבא בתרא דף י ע"א א"ר חייא בר אבא, רבי יוחנן (רמי), כתיב [משלי י"א] לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות, וכתיב [משלי י"י] לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות. זאת אומרת גם אם יש לאדם הון רב לא יועיל לו להצילו מיום עברה וגזירה רעה, אולם מי שנותן צדקה בכוחה להציל ממות.

הזמין את עצמו לחתונה:

ומסופר הנה מעשה שאירע ליהודי חשוב בירושלים שמו היה מר אורנשטיין והיה מתגורר בשכונת מאה שערים סמוך לשער שכם, והיה ידוע ומפורסם כאיש צדקה וחסד, פעם אחת בא אליו עני אחד ולו בת בוגרת שלא היה באפשרותו להשיאה ובידו מכתבי המלצה מגאוני הדור העני חשב שהעשיר יתן לו סכום צנוע בלבד לסיוע לצרכי החתונה, אולם התפלא מאוד לשמוע מהגביר שהוא מוכן לשלם לו את כל צרכי החתונה, לאחר שהעני נקב בסכום הדרוש לזה עמד הגביר ונתן לו את מלוא הסכום, ראה הגביר שהעני עומד ומשתומם על הסכום הגדול שניתן לו, כדי לעודדו פתח הגביר ואמר שמע נא אני נותן לך את כל זה בתנאי שתזמין אותי לחתונה, העני צחק ואמר בוודאי שאזמין לך לחתונה הרי כל החתונה היא בזכות נדבת לבך, העני יצא לדרכו והחל בהכנות לחתונה כשהכל היה מוכן ומזומן יצא אב הכלה לאולם הנישואין בשמחה, אך למרבית הפלא שכח להזמין את הגביר העשיר שתרם את הוצאות החתונה, כשעמדו החתן והכלה להתחיל בטקס הנישואין לפתע נזכר אבי הכלה ששכח להזמין את הגביר מרוב טירדותיו, במוחו הבריך רעיון הוא דפק על השולחן ואמר רבותי את כל צרכי החתונה הזאת תרם הגביר מר אורנשטיין אני מצטער שדווקא אותו שכחתי להזמין לחתונה אנא בואו עמי ונלך יחדיו אל ביתו להזמין, הקהל נאות לצאת ביחד לביתו של העשיר באותה שעה כמעט ואירע דבר נורא, לביתו של מר אורנשטיין פרצו שודדים ערבים ובאיומי אקדח דרשו שיתן להם את כל כספו הוא פתח להם את הכספת השודדים נטלו את הכסף שבתוכה והניחוהו על השולחן, השודדים לא הסתפקו בכך אלא דרשו עוד ועוד מכיוון שלא נעשה רצונם הם כפתו את האיש ואת אשתו בחבלים וקשרום, השודדים המשיכו לאיים עליו כדי שיתן להם את כל כספו, תוך כדי כך הגיע אבי הכלה עם התזמורת הרעשנית וקהל המוזמנים עד סמוך לביתו של הגביר, כששמעו השודדים את קול הרעש חשבו שזוהי המשטרה שהוזעקה לבית הגביר מיד נשאו את רגליהם וברחו בהשאירם את כל הכסף על השולחן הגיעה כל הפמליא לבית העשיר, והופתעו לראות אותו ואת אשתו כפותים, מיד שיחררו אותם מכבליהם הגביר סיפר להם את כל הקורות אותנו, ואמר אילו לא הגיעה כל הכבודה הזאת אל ביתו כפסע היה בינו ובין המוות רק בזכותם נשארו בחיים על כל רכושם על דבר זה נאמר צדקה תציל ממות.

בשביל עוף ניצל בנו ממות:

מסופר בספר טובך יביעו: על דלת ביתו של אברך ת"ח מייקירי קרתא דירושלים שהתברך בארבעה עשר ילדים התדפקה אשה ענייה וביקשה שיתנו לה בשר עוף לאכול בעל הבית שככל עמלי תורה אין הפרנסה מצויה בביתו בשפע וכל בני משפחתו ניזונים מלחם צר ומים לחץ ניסה להסביר לאשה שאת שני העופות היחידים שיש לו במקרה הוא שומר לחג הקרב ובא ואם יתן לה את הבשר לא יישאר לו במה להאכיל את עולליו המרובים והאשה נישארה לעמוד בפתח מתחננת על נפשה ועל רעבונה. לא עברו שניות אחדות והאברך עשה את חשבון נפשו בצורה אחרת אם האשה האומללה הזו לא התביישה להגיע עד פתח ביתי ולבקש שיתנו לה בשר לאכול אות היא שבאמת הגיעו לדידה מים עד נפש וא"כ מה יקרה אם ילדי לא יאכלו בשר בחג ישראל רחמנים בני רחמנים הם אומרים ועושים הוא ממחר להתנצל בפני האשה על סירובו ומבקש ממנה להמתין עד שיילך למקרה ויוציא את העוף כיון שהבין את הזכות הגדולה שהזדמנה לידי להאכיל אשה ענייה מיהר האברך בשמחה להוציא את הבשר כדי לחוש את מידת העניות ששררה בבית די אם נאמר שהמקרה שעמד במטבח היה מהמודל הישן שאי אפשר לפותחו מבפנים ודלת המקפאית בתוך המקרה האברך ניגש למקרה ומפיו ניפלטת זעקת אימים את מי הוא מוצא שמה את ילדו בן השלוש שניכלא בתוכו מבלי יכולת להשתחרר הילד היה כבר כחול לגמרי וסבל מקשיי נשימה איומים בניסי ניסים הצליחו אנשי ההצלה להחזיר אותו למצב נשימתי סדיר ומנתוני הדו"ח הרפואי עולה שאם הפעוט היה נשאר במקרה עוד מחצית הדקה היה קורה הגרוע מכל כיוון שלא היתה לבני הבית כל סיבה לגשת

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

למקרה בתוך מחצית הדקה הקרובה הרי שהמסקנה החותכת היא שרק מעשה חסד שהחליט בעל הבית לעשות ברגע האחרון הציל את בנו ממוות בטוח לבד מהראייה המאלפת לדברי חז"ל שאינם זקוקים לראייה שצדקה מצילה ממוות אפשר לשאוב מסיפור זה עוד לקח חשוב מאין כמותו ממצווה לא מפסידים לעולם.

הלואה של עשרים ₪:

סיפר אחד מתלמידי הישיבה הק' בירושלים אשר בעת פיגוע הדמים רח"ל בשוק מחנה יהודה ע"י מחבלים צוררים ימ"ש היה אביו בתוך השוק ובעת לכתו שם עכבו ידיו ושאלו אם יש לו להלוות עשרים ש"ח ואכן הלוה לו ותיכף כשרצה להמשיך לילך אירע הפיצוץ הנורא במרחק של כמה מטרים לפניו ואילו היה ממשיך בדרכו לפני כן היה ח"ו מצבו כשאר האנשים הפצועים או ההרוגים רח"ל והכל בזכות כח החסד והצדקה.

העץ קרס בשלג:

עוד מעשה על הרה"ח ר' חנינא שיף זצ"ל שבאחת מהשנים כשהיה שלג בירושלים צעד בדרכו ובאמצע הדרך עצרו שם אדם בבקשת צדקה ואכן עצר ולמרות הלבוש החורפי שלף את ארנקו ונתן לו ותיכף כשרצה להמשיך לדרכו נפל לפתע גזע עץ גדול במרחק של כמה מטרים לפניו ואילו לא נתעכב בודאי היה נופל עליו וזהו ממש דברי חז"ל צדקה תציל ממות.

מוסר השכל:

למדנו מוסר השכל כי כאשר מזדמן לאדם איזה בקשת עזרה צדקה וחסד ידע שהקב"ה מתקשר אליו ושולח לו את שליחיו הטובים בכדי לסייעו ולבטל מעליו גזירה רעה בהווה או בעתיד, ולכן יקבלו במאור פנים ובשמחה וימלא את אשר התבקש כפי יכולתו, ולכן כתבה התורה בלשון ויקחו לי תרומה, כי עזרה וחסד שעושה עם הזולת הוא לוקח ולא נותן, וזהו שאמר דוד המלך גומל נפשו איש חסד שהאדם צריך לדעת כי כאשר עושה חסד עם הזולת הוא בעצם עושה לעצמו חסד ולא בכדי השי"ת מזמן לו מעשה חסד אלא בכדי להקדים תרופה למכה. ובפרט בתקופתנו אשר כל יום מתחולל גזרות קשות ומידת הדין מתוחה על הציבור החרדי ועצה אחת יכולה לעזור להרבנות בצדקה וחסד ואיש את רעהו יעזרו ועי"ז ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה אמן.

בידידות ואהבה

הצב"י מרדכי מלכא ס"ט